

Doina MODOLA

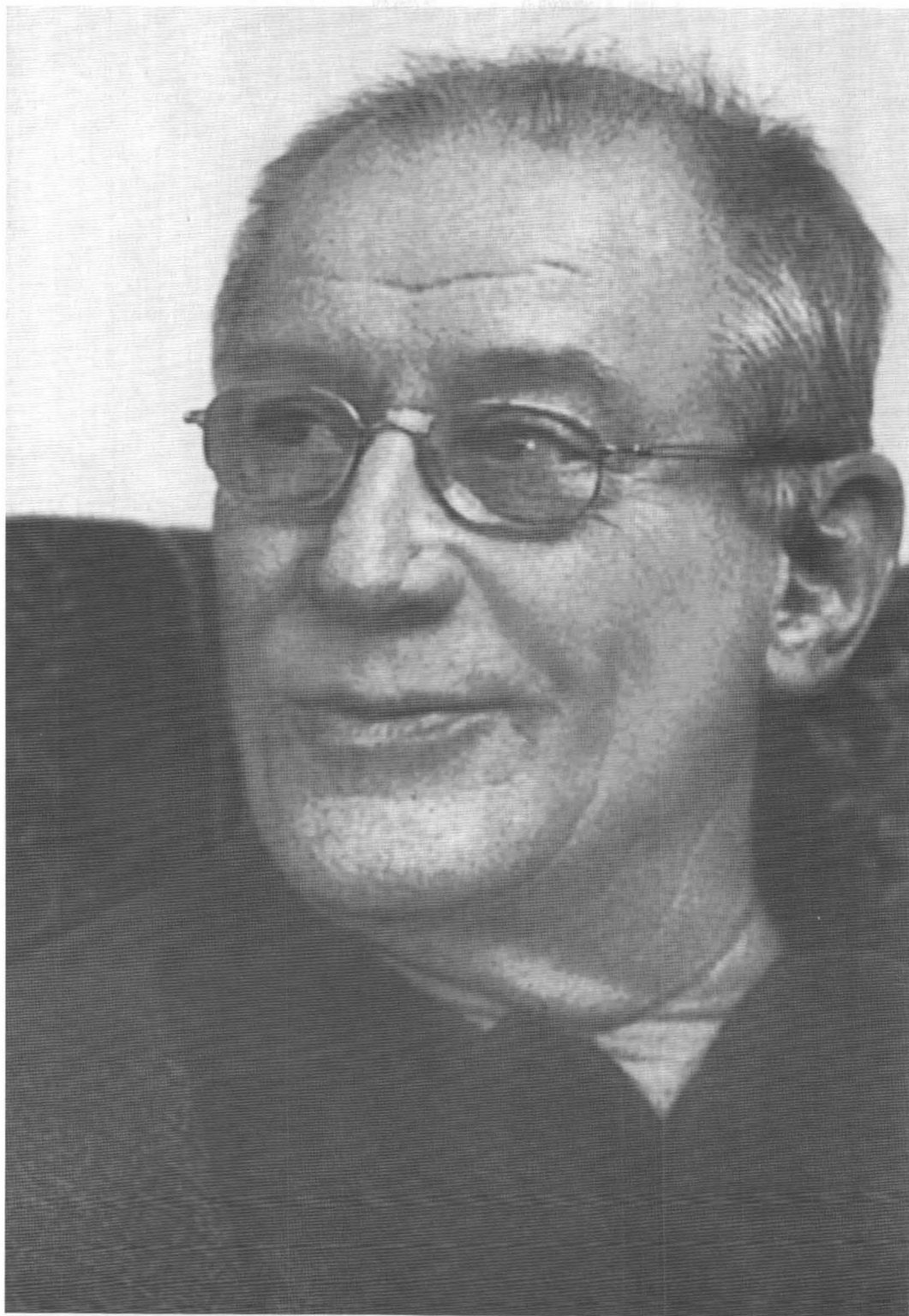
Ei... marii actori

Victor Rebengiuc

Victor Rebengiuc e un mare artist. L-a creat Dumnezeu într-un moment de binecuvântată inspirație, din har, generozitate și lumină. I-a dat cu mărinimie frumusețe în suflet, în cuget și în trup. O prospețime și o disponibilitate omenească uimitoare. Pe chipul său de om robust, temeinic, licărește dintr-odată un zâmbet cald, ghiduș și bun. Înțelegerea, atenția, compasiunea. Gentil întotdeauna, prevenitor, deschis, are o uimitoare simplitate. Ea nu e însă modestia comportamentului, ci armonia adâncă a împlinirii și taina ei, smerenia. Un mare artist poartă liniștea dăruirii, a misiunii împlinite. În căutarea ipostaziilor nenumărate, a scos la iveală toată zgura și a transformat-o în materie stelară. Exercițiul magic al metamorfozei l-a scăpat de orice ispită transformistă în spectacolul cotidian. Victor Rebengiuc nu e „în reprezentație” pentru nimeni. E ca un arbore bogat, voinic, puternic, în jurul căruia toate rodesc îmbelșugat. Și te îmbie să fii tu însuși mai bun, mai drept, mai adevărat.

L-am văzut prima oară în turneu pe scena Naționalului clujean în *Cum vă place*, alături de Clody Bertola și Liviu Ciulei. Acel spectacol al lui Ciulei care a deschis epoca marilor izbânzi, a evenimentelor scenice de răsunet european și seria marilor creatori în arta spectacolului. Cât era de tânăr, de zvelt și de năuc Orlando, prin pădurea vrăjită! Și cum îmi mai ticăia inima în ritmul psalmodierilor shakespeareene, când Rosalinda își cânta iubirea. Junele-prim al deceniului al șaselea pășea în deceniul al șaptelea, intrând în zodia marilor creații, o dată cu vremea cea mai înaltă a teatrului românesc. Decenii de-a rândul, destinul său actoricesc s-a împletit cu faima marilor spectacole ale lui Liviu Ciulei, Lucian Pintilie, Radu Penciulescu, Vlad Mugur, Cătălina Buzoianu, Andrei Șerban, Silviu Purcărete, Alexandru Darie, Alexandru Dabija, Moni Ghelester, Alexa Visarion, Dragoș Galgoțiu. Fiecare dintre acestea s-a creat și prin el. Artistul s-a desăvârșit prin ele. Esența puterii sale de metamorfoză s-a rafinat și s-a distilat. Biografia sa artistică se confundă cu istoria de faimă internațională a Teatrului Bulandra, ce face parte din Uniunea Teatrelor Europene.

Vi-l amintiți pe obedientul, disciplinatul ofițer Bologna din ecarvizarea *Pădurea spânzuraților*, prins în menghina timpului, obligat, cu prețul vieții, să aleagă? Filmul românesc îi datorează lui Victor Rebengiuc o seamă de prim-planuri memorabile, în marile sale realizări: *Pădurea spânzuraților*, regia Liviu Ciulei (Premiu la Cannes, 1965), *Tănase Scatiu*, regia Dan Pița, *De ce bat clopotele, Mitică?*, regia Lucian Pintilie, *Moromeții*, regia Stere Gulea (Premii la Festivalurile de la San Remo, Italia și Santarem, Portugalia), *Faleze de nisip*, regia Dan Pița, *Balanța*, regia Lucian Pintilie, *Niki Ardelean*, *colonel în rezervă*, regia Lucian Pintilie, *Un pachet de cafea și un cartuș de Kent*, regia Cristi Puiu etc. Le-a împrumutat statura sa de neuitat. Și puterea de a-și însuflă eroii dinlăuntru, cu patimi, firesc și viață adevărată. Artistul a fost încununat cu numeroase premii în țară (între care de mai

multe ori Premiul UNITER) și în străinătate, aducând lauri pentru teatrul și filmul românesc.

Artist cu inepuizabilă paletă expresivă, Victor Rebengiuc are forța de a descoperi și înfățișa binele, frumosul, adevărul. Chiar când personajele sale sunt răvășite, dure, meschine, odioase, lucrătura actorului e curată, profundă, cinstită, netrucată. Viața răzbate în toată complexitatea ei. Rațiunea ascunsă a lucrurilor iese la iveală. O exemplară demnitate și sănătate stă la temeiul creațiilor sale.

Victor Rebengiuc nu are pic de vulgaritate, agresivitate, urâtenie. A traversat de aceea vârstele ca bradul: falnic, viguros, tânăr și drept. Statura lui a dobândit ceva din voinicia neclintirii. A parcurs cu liniște vârstele eroilor, împrumutându-le făptura lui, profunzimea, forța dramatică, linia netă. Comicul său nu e niciodată gros, ci întotdeauna vesel, plin de spirit, felurit, spontan, surprinzător, filigran. Expresie a bunului simț, bucuriei, ghidușiei. Și prin aceasta atât de aparte, atrăgător, tămăduitor. Unic.

Andreea DUMITRU

Un om al muncii

M-am întrebat multă vreme *cum* voi scrie despre Victor Rebengiuc. Știam *ce* anume urma să afirm și tocmai de aceea mi se părea dificil să-mi formulez gândurile nuanțat, nu tranșant, așa cum suntem tentați să exprimăm ceea ce ține de domeniul evidenței. De altfel, pe Victor Rebengiuc este suficient să-l vezi jucând ca să-ți înghețe pe vârful limbii epitetele edulcorate, superlativele comune, exce-sele stilistice. Ultimele două spectacole în care l-am văzut, diferite sub atât de multe aspecte (de la regimul de producție până la miza regizorală), m-au făcut să înțeleg de ce e aproape imposibil să scrii despre acest actor fără să pui la bătaie verbele și puterea lor de a evoca o prezență copleșitoare. Victor Rebengiuc mi se pare a fi, în sensul cel mai neviciat al temenului, un *om al muncii*. El joacă fără rest. Nu păstrează pentru sine secretele personajelor sale, ceea ce nu înseamnă, defel, că le vâra în ochii spectatorilor. Făpturile de pe scenă, care îi seamănă fără să-l trădeze, ni se prezintă oneste și vulnerabile, născute din spaime, dar mai ales din tenacitate și disciplină. Așa încât, pentru a explica definiția, poate contrariantă, pe care am dat-o talentului, succesului, carierei sale, ar fi mai nimerit să ocolesc generalizările de circumstanță și să vorbesc, în schimb, despre două dintre creațiile sale recente. *Alfred Doolittle* din **Pygmalion** de G.B. Shaw și... *Victor Rebengiuc* din **Top Dogs** de Urs Widmer sunt personaje care dialoghează, în ciuda distanței dintre Cluj și București, în ciuda diferenței dintre scena unui teatru național și podul în care s-a instalat recent Teatrul independent „Arca“. Ele vorbesc despre mobilitatea acestui actor, despre adeziunea lui completă la propunerile curajoase, motivate, inspirate. Oricât de neverosimil ar părea dacă luăm în calcul și diferența dintre clasicul G.B. Shaw și ultracontemporanul Urs Wider, cele două personaje nu sunt câtuși de puțin ireconciliabile. Dimpotrivă, complementaritatea lor oferă un spectacol fascinant în sine. În montarea lui Alexandru